

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (sjunde avdelningen)

den 23 april 2020*

”Begäran om förhandsavgörande – Transport – Lufttrafik – Förordning (EG) nr 1008/2008 – Artikel 23.1 – Angivelse av det slutliga pris som ska betalas – Kostnad för incheckning online av passagerare – Mervärdesskatt – Administrativa avgifter för köp med ett annat kreditkort än det som godkänts av lufttrafikföretaget – Oundvikliga och förutsebara beståndsdelar av det slutliga pris som ska betalas – Valfria pristillägg – Begrepp”

I mål C-28/19,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Consiglio di Stato (Högsta förvaltningsdomstolen, Italien) genom beslut av den 18 december 2018, som inkom till domstolen den 16 januari 2019, i målet

Ryanair Ltd,

Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust

mot

Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust,

Ryanair Ltd,

Ryanair DAC,

meddelar

DOMSTOLEN (sjunde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden P.G. Xuereb (referent) samt domarna T. von Danwitz och A. Kumin,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Ryanair DAC, genom M. Castioni, G. Mazzei och A. Pecchia, avvocati, samt B. Kennelly, QC,

* Rättegångsspråk: italienska.

- Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av A. Collabolletta, avvocato dello Stato,
- Frankrikes regering, genom D. Colas, A.-L. Desjonquères och I. Cohen, samtliga i egenskap av ombud,
- Österrikes regering, genom J. Schmoll och G. Hesse, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom L. Malferrari och B. Sasinowska, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 23.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008 av den 24 september 2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen (EUT L 293, 2008, s. 3).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Ryanair Ltd och Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust (konkurrens- och marknadsmyndigheten – Antitrust, Italien) (nedan kallad AGCM), samt mellan AGCM, å ena sidan, och Ryanair Ltd och Ryanair DAC, å andra sidan. Målet rör de otillbörliga affärsmetoder som flygbolaget Ryanair (nedan kallat Ryanair) har kritiserats för.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Skäl 16 i förordning nr 1008/2008 har följande lydelse:

”Kunderna bör kunna effektivt göra jämförelser av priserna för lufttrafik hos olika flygbolag. Därför bör det slutliga priset som kunden ska betala för lufttrafik med ursprung i gemenskapen alltid anges inklusive alla skatter och avgifter. EG-lufttrafikföretag uppmanas också att ange det slutliga priset för sina luftfartstjänster från tredjeländer till gemenskapen.”

- 4 I artikel 2 led 18 i denna förordning föreskrivs följande:

”I denna förordning avses med

...

- 18) *passagerarpriser*: de priser i euro eller i nationell valuta som ska betalas till lufttrafikföretag eller dessas agenter, eller andra biljettförsäljare, för befordran av passagerare i lufttrafik samt de villkor som hänför sig till dessa priser, inbegripet ersättning och villkor som erbjuds agenter och andra mellanhänder.”

5 I artikel 23.1 i samma förordning föreskrivs följande:

”De passagerarpriser och fraktpriser som är tillgängliga för allmänheten ska innehålla tillämpliga villkor när de erbjuds eller offentliggörs i någon form, inbegripet på Internet, för lufttrafik från en flygplats som befinner sig på en medlemsstats territorium och på vilken fördraget är tillämpligt. Det slutliga pris som ska betalas ska alltid anges och ska innehålla gällande passagerarpris eller fraktpris samt alla tillämpliga skatter och avgifter, tilläggsavgifter och arvoden som är oundvikliga och förutsebara vid tidpunkten för offentliggörandet. Förutom slutpriset ska minst anges

- a) passagerarpris eller fraktpris,
- b) skatter,
- c) flygplatsavgifter, och
- d) andra avgifter, tilläggsavgifter eller arvoden, exempelvis sådana som har samband med luftfartsskydd eller bränsle,

om avgifterna i b, c och d har lagts till passagerarpriset eller fraktpriset. Valfria pristillägg ska anges klart, öppet och otvetydigt i början av varje bokningsprocess och kunden ska aktivt markera sitt godkännande av dem.”

Italiensk rätt

- 6 Artikel 20 i decreto legislativo n. 206 – Codice del consumo (lagstiftningsdekret nr 206 om konsumentlagen) av den 6 september 2005 (ordinarie tillägg till GURI nr 235 av den 8 oktober 2005), i den lydelse som är tillämplig på omständigheterna i det nationella målet (nedan kallad konsumentlagen), förbjuder otillbörliga affärsmetoder, såsom bland annat vilseledande affärsmetoder i den mening som avses i artiklarna 21–23 i den lagen. I artikel 20.2 i konsumentlagen preciseras särskilt att en affärsmetod ska anses otillbörlig om den strider mot god yrkessed och innebär, eller sannolikt kommer att innebära, avsevärd snedvridning av det ekonomiska beteendet i förhållande till produkten hos den genomsnittskonsument som affärsmetoden riktar sig till eller som nås av metoden, eller den genomsnittskonsument i den specifika grupp av konsumenter som affärsmetoden riktar sig till.
- 7 Enligt artikel 21.1 d i samma lag kan vilseledande affärsmetoder bland annat avse priset eller beräkningsmetoden för priset eller förekomsten av särskilda fördelar avseende priset.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 8 Genom beslut av den 15 juni 2011 fann AGCM att Ryanair hade gjort sig skyldigt till olika otillbörliga affärsmetoder enligt konsumentlagen och ålade Ryanair flera böter. AGCM ansåg särskilt att presentationen av de priser som vid tidpunkten för omständigheterna i det nationella målet tillämpades i Ryanairs bokningssystem på internet (<http://ryanair.com/it>) var otillbörlig i den mening som avses i artikel 20.2 och artikel 21.1 d i konsumentlagen.
- 9 Enligt AGCM omfattade de priser som hade offentliggjorts på denna webbplats inte vissa beståndsdelar av priset som Ryanair hade betecknat som fakultativa kostnader, det vill säga kostnaderna för incheckning online av passagerare, den mervärdesskatt som påförts priserna och de fakultativa tilläggsavgifterna för inrikesflyg, samt de administrativa avgifterna för köp med ett annat kreditkort än

det som godkänts av Ryanair (förbetalt Mastercard), trots att dessa beståndsdelar, som enligt AGCM i praktiken var obligatoriska, ålades konsumenten under bokningsprocessen på internet och således bidrog till att höja det ursprungligen angivna priset.

- 10 Ryanair överklagade det beslutet till Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Regionala förvaltningsdomstolen i Lazio, Italien) och yrkade att det skulle upphävas.
- 11 När det gäller den affärsmetod som avser presentationen av priserna fastställde nämnda domstol, genom dom av den 12 april 2012, AGCM:s beslut av den 15 juni 2011. Domstolen fann att kostnaderna för incheckning online av passagerare, samt den mervärdesskatt som påförts priserna och de fakultativa tilläggsavgifterna för inrikesflyg, inte utgjorde fakultativa kostnader utan skulle, liksom de administrativa avgifterna för köp med ett annat kreditkort än det som godkänts av Ryanair, anses vara "oundvikliga" kostnader i den mening som avses i artikel 23.1 i förordning nr 1008/2008. Avsaknaden av en angivelse av dessa kostnader i början av bokningsprocessen innebar således att konsumenten inte informerades på ett korrekt sätt om det faktiska priset på den tjänst som Ryanair erbjöd.
- 12 Vad särskilt gäller de administrativa avgifterna för köp med ett annat kreditkort än det som godkänts av Ryanair, fann Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Regionala förvaltningsdomstolen i Lazio) att det var motiverat att anse att dessa avgifter var oundvikliga på grund av att en normal köpare som önskar göra en internetbokning på Ryanairs webbplats faktiskt inte har någon rimlig möjlighet att undvika den prishöjning som dessa avgifter medför, när denne inte har det kreditkort som godkänts av Ryanair. Nämnda domstol fann i detta sammanhang att syftet med artikel 23.1 i förordning nr 1008/2008 är att säkerställa absolut öppenhet avseende priset på flygbiljetterna från den tidpunkt då den berörda personen beslutar att inleda bokningsprocessen, och inte att uppmana allmänheten att först förse sig med det mest fördelaktiga betalningsmedlet.
- 13 Ryanair överklagade, till Consiglio di Stato (Högsta förvaltningsdomstolen, Italien), domen i de delar där Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Regionala förvaltningsdomstolen i Lazio) hade ogillat överklagandet och fastställt AGCM:s beslut.
- 14 Den hänskjutande domstolen har påpekat att EU-domstolen i sin praxis inte särskilt har uttalat sig om de omtvistade beståndsdelarna av priset, men den hänskjutande domstolen har även angett att det för att lösa tvisten måste fastställas huruvida dessa beståndsdelar kan anses omfattas av kategorin oundvikliga och förutsebara pristillägg i den mening som avses i artikel 23.1 andra meningen i förordning nr 1008/2008 eller av kategorin valfria pristillägg i den mening som avses i fjärde meningen i den bestämmelsen. I det sistnämnda fallet vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida en valfri tilläggsavgift kan avse kostnader som kan undvikas av majoriteten av konsumenterna.
- 15 Mot denna bakgrund beslutade Consiglio di Stato (Högsta förvaltningsdomstolen) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:
 - "1) Ska artikel 23.1 andra meningen i [förordning nr 1008/2008] tolkas så, att de omtvistade beståndsdelarna av priset, det vill säga kostnaderna för incheckning online och de 'administrativa avgifterna' för köp med kreditkort, vilka läggs till själva biljettpriset, samt den mervärdesskatt som påförts priserna och de fakultativa tilläggsavgifterna för inrikesflyg, ska anses omfattas av kategorin oundvikliga och förutsebara pristillägg eller kategorin valfria pristillägg?
 - 2) Ska artikel 23.1 fjärde meningen i förordning nr 1008/2008 tolkas så, att begreppet valfria avser kostnader som kan undvikas av majoriteten av konsumenterna?"

Prövning av tolkningsfrågorna

- 16 Den hänskjutande domstolen har ställt sina två frågor, som ska besvaras gemensamt, för att få klarhet i huruvida artikel 23.1 i förordning nr 1008/2008 ska tolkas så, att kostnaderna för incheckning online av passagerare, den mervärdesskatt som påförts priserna och de fakultativa tilläggsavgifterna för inrikesflyg samt de administrativa avgifterna för köp med ett annat kreditkort än det som godkänts av lufttrafikföretaget omfattas av kategorin oundvikliga och förutsebara pristillägg i den mening som avses i andra meningen i den bestämmelsen eller av kategorin valfria pristillägg i den mening som avses i den fjärde meningen i den bestämmelsen.
- 17 Enligt artikel 23.1 andra meningen i förordning nr 1008/2008 ska det slutliga pris som ska betalas för en passagerares lufttransport alltid anges och det ska bland annat innehålla gällande passagerarpris, såsom det definieras i artikel 2 led 18 i förordningen, samt de skatter, avgifter, tilläggsavgifter och arvoden som är oundvikliga och förutsebara och tillämpliga vid tidpunkten för offentliggörandet av anbudet. I artikel 23.1 tredje meningen i förordningen anges att anbudet åtminstone ska innehålla flygplatsavgifter samt avgifter, tilläggsavgifter och arvoden som har samband med luftfartsskydd eller bränsle, om dessa avgifter läggs till passagerarpriset.
- 18 Domstolen har i detta avseende preciserat att de skatter, avgifter, tilläggsavgifter och arvoden som avses i artikel 23.1 andra och tredje meningen i förordning nr 1008/2008 inte får inkluderas i passagerarpriset, utan ska anges separat (dom av den 6 juli 2017, *Air Berlin*, C-290/16, EU:C:2017:523, punkt 36). Det framgår även av punkt 35 i domen av den 15 januari 2015, *Air Berlin* (C-573/13, EU:C:2015:11), att de olika avgifter som ingår i det slutliga pris som ska betalas, i den mening som avses i artikel 23.1 andra meningen i förordning nr 1008/2008, ska anges från det att priserna för luftfartstjänsterna visas för första gången.
- 19 I artikel 23.1 fjärde meningen i förordning nr 1008/2008 föreskrivs dessutom att valfria pristillägg ska anges på ett klart, öppet och otvetydigt sätt i början av varje bokningsprocess och att kunden aktivt ska markera sitt godkännande av dem.
- 20 Det framgår i detta sammanhang av punkt 14 i domen av den 19 juli 2012, *ebookers.com Deutschland* (C-112/11, EU:C:2012:487), att begreppet valfria pristillägg omfattar pristillägg som inte är oundvikliga, till skillnad från de delar av det slutliga pris som ska betalas som avses i artikel 23.1 andra och tredje meningen i förordning nr 1008/2008, och tillkommer således för tjänster som, genom att de kompletterar själva lufttrafiken, varken är obligatoriska eller oundvikliga för passagerarbefordran, varför kunden kan välja att tacka ja eller nej till dem. Domstolen har slagit fast att pristillägg för avbeställningsförsäkringen eller befordran av incheckat bagage ska anses vara valfria i den mening som avses i artikel 23.1 fjärde meningen i förordning nr 1008/2008 (dom av den 19 juli 2012, *ebookers.com Deutschland*, C-112/11, EU:C:2012:487, punkt 20, och dom av den 18 september 2014, *Vueling Airlines*, C-487/12, EU:C:2014:2232, punkt 39).
- 21 Det följer således av artikel 23.1 i förordning nr 1008/2008 och av ovannämnda rättspraxis att ett lufttrafikföretag som Ryanair i sina erbjudanden på internet för befordran av passagerare är skyldigt att, redan vid den första angivelsen av priset, ange passagerarpriset, och separat ange skatter, avgifter, tilläggsavgifter och arvoden som är oundvikliga och förutsebara, samt ange valfria pristillägg på ett klart, öppet och otvetydigt sätt i början av bokningsprocessen.
- 22 Det är mot bakgrund av dessa omständigheter som domstolen, med hänsyn till artikel 23.1 i förordning nr 1008/2008, ska pröva kvalificeringen av de olika beståndsdelar av priset som är i fråga i det nationella målet.
- 23 Vad för det första gäller kostnaderna för incheckning online av passagerare kan man, i motsats till vad den österrikiska regeringen och Europeiska kommissionen har hävdad i sina skriftliga yttranden, inte automatiskt dra slutsatsen att dessa kostnader, på grund av att incheckningen är oundviklig och

obligatorisk, är oundvikliga i den mening som avses i artikel 23.1 andra meningen i förordning nr 1008/2008. Lufttrafikföretagen måste nämligen ges möjlighet att erbjuda passagerarna olika sätt att checka in på, antingen till en kostnad eller kostnadsfritt, såsom incheckning online eller incheckning över disk på flygplatsen.

- 24 Under dessa omständigheter konstaterar domstolen, i likhet med vad den franska regeringen har angett i sitt skriftliga yttrande, att när konsumenten kan välja mellan åtminstone två incheckningsätt är det incheckningsätt som konsumenten erbjuds under bokningsprocessen inte nödvändigtvis en tjänst som är obligatorisk eller oundviklig för befordran av konsumenten. När ett lufttrafikföretag erbjuder en avgiftsbelagd tjänst för incheckning online samtidigt som andra alternativ erbjuds, vilka gör det möjligt för passagerarna att checka in kostnadsfritt, kan nämligen inte kostnaderna för incheckning online av passagerare anses vara en oundviklig beståndsdel av det slutliga pris som ska betalas i den mening som avses i artikel 23.1 andra meningen i förordning nr 1008/2008, utan ska kvalificeras som ett valfritt pristillägg, i den mening som avses i fjärde meningen i den bestämmelsen, som konsumenten kan välja att tacka ja eller nej till.
- 25 Sådana kostnader kan endast anses oundvikliga om alla de incheckningsätt som lufttrafikföretaget erbjuder är avgiftsbelagda eller konsumenten, såsom den italienska regeringen har angett i sitt skriftliga yttrande, endast erbjuds ett sätt bland flera incheckningsätt. I det första fallet måste konsumenten nämligen på ett eller annat sätt betala incheckningskostnaderna, eftersom dennes så kallade valfrihet endast är illusorisk, medan konsumenten i det andra fallet i själva verket inte har något annat val än att checka in online.
- 26 Det ankommer således på den hänskjutande domstolen att pröva huruvida Ryanair erbjöd passagerarna en möjlighet till kostnadsfri incheckning. Om Ryanair endast erbjöd avgiftsbelagd incheckning online, såsom den italienska regeringen har angett i sitt skriftliga yttrande, eller om Ryanair som alternativ till den avgiftsbelagda tjänsten för incheckning online endast erbjöd avgiftsbelagda incheckningsätt, såsom kommissionen har bekräftat i sitt skriftliga yttrande, kan det konstateras att kunden inte kunde undvika att betala incheckningskostnaderna och att dessa kostnader, som är förutsebara på grund av lufttrafikföretagets prispolitik, omfattas av de beståndsdelar av priset som är oundvikliga och förutsebara i den mening som avses i artikel 23.1 andra meningen i förordning nr 1008/2008.
- 27 Om Ryanair däremot erbjöd ett eller flera kostnadsfria incheckningsalternativ, ska de kostnader som måste betalas för incheckning online anses vara valfria pristillägg i den mening som avses i artikel 23.1 fjärde meningen i förordning nr 1008/2008.
- 28 Vad för det andra gäller den mervärdesskatt som påförts priserna för inrikesflyg, konstaterar domstolen att det rör sig om en skatt i den mening som avses i artikel 23.1 andra och tredje meningen i förordning nr 1008/2008 och att denna skatt, som hänför sig till passagerarpriset, är oundviklig och förutsebar i den mening som avses i tredje meningen i den bestämmelsen, eftersom den föreskrivs i nationell lagstiftning och tillämpas automatiskt vid varje bokning av ett inrikesflyg.
- 29 Vad för det tredje gäller den mervärdesskatt som påförts de fakultativa tilläggsavgifterna för inrikesflyg, finner domstolen, i likhet med vad kommissionen har påpekat i sitt skriftliga yttrande, att det rör sig om ett valfritt pristillägg i den mening som avses i artikel 23.1 fjärde meningen i förordning nr 1008/2008. Även om mervärdesskatten kan anses vara oundviklig på grund av att den är obligatorisk, kan den mervärdesskatt som påförts de fakultativa tilläggsavgifterna för inrikesflyg inte anses vara förutsebar, eftersom den är nära knuten till de fakultativa tilläggsavgifter som endast passageraren kan välja. Lufttrafikföretaget kan emellertid inte redan från början ha kännedom om vilka valfria tilläggsavgifter som kunden kommer att välja, vilket innebär att det mervärdesskattebelopp som är hänförligt till dessa tilläggsavgifter inte kan inkluderas i det slutliga förutsebara pris som ska anges vid offentliggörandet av anbudet.

- 30 Under dessa omständigheter ska det påpekas att den fastställda skatten alltid ska anges efter den beståndsandel av priset som skatten är hänförlig till, vilket för övrigt framgår av den sista delen av tredje meningen i artikel 23.1 i förordning nr 1008/2008, enligt vilken skatter som "har lagts till passagerarpriset" ska anges i det slutliga pris som ska betalas. Om en skatt är hänförlig till passagerarpriset ska den således anges separat tillsammans med det priset redan vid den första angivelsen av det slutliga pris som ska betalas, medan den, om den är hänförlig till ett valfritt pristillägg, inte bör och inte kan anges i det slutliga pris som ska betalas förrän vid den tidpunkt då tillägget anges.
- 31 Vad gäller det sistnämnda fallet ska det preciseras att, såsom kommissionen har påpekat i sitt skriftliga yttrande, skattebeloppet ska framgå tydligt i priset för de valfria tjänsterna så snart dessa tjänster visas. Det krav på klarhet och öppenhet som lufttrafikföretaget ska iaktta när valfria pristillägg anges enligt artikel 23.1 fjärde meningen i förordning nr 1008/2008 innebär nämligen att den del av tilläggsbeloppet som utgörs av mervärdesskatten ska anges för passageraren så snart denne har valt en valfri tjänst. Angivelsen av den delen är även förenlig med det syfte att effektivt kunna jämföra priserna för lufttrafik som eftersträvas i förordning nr 1008/2008 enligt skäl 16 däri. Konsumenten ska nämligen kunna jämföra de pristillägg, exklusive mervärdesskatt, som lufttrafikföretagen erbjuder på den nationella flyglinje som är aktuell.
- 32 Vad för det fjärde och slutligen gäller de administrativa avgifterna för köp med ett annat kreditkort än det som godkänts av lufttrafikföretaget kan det konstateras att det inte råder något tvivel om att dessa avgifter är förutsebara, eftersom tillämpningen av dem följer av lufttrafikföretagets egen politik i fråga om betalningssätt.
- 33 Vad gäller frågan huruvida dessa avgifter är oundvikliga i den mening som avses i artikel 23.1 andra meningen i förordning nr 1008/2008, ska det vid en första anblick påpekas att kunden kan undvika att betala dessa avgifter genom att reglera det slutliga pris som ska betalas genom att använda ett kreditkort som godkänts av lufttrafikföretaget. Ett pristillägg kan emellertid inte anses vara möjligt att undvika och följaktligen vara valfritt när den valmöjlighet som erbjuds konsumenten är underkastad ett villkor som lufttrafikföretaget har uppställt, genom att den aktuella tjänsten endast är avgiftsfri för en begränsad krets av privilegierade konsumenter och genom att de konsumenter som inte ingår i denna krets i praktiken åläggs att antingen avstå från att erhålla tjänsten avgiftsfritt eller att avstå från att omedelbart avsluta sitt köp och vidta åtgärder som kan vara kostsamma för att uppfylla villkoret, samtidigt som de riskerar att, när dessa åtgärder väl har vidtagits, inte längre kunna utnyttja erbjudandet eller inte längre kunna utnyttja erbjudandet till det pris som ursprungligen angavs.
- 34 Härav följer att sådana avgifter inte endast ska anses vara förutsebara utan även oundvikliga, och att de följaktligen inte kan omfattas av begreppet valfritt pristillägg i den mening som avses i artikel 23.1 fjärde meningen i förordning nr 1008/2008.
- 35 Det ska dessutom preciseras att det, för att kvalificera sådana avgifter, är av föga betydelse att avgöra huruvida majoriteten av konsumenterna förfogar över det kort som godkänts av lufttrafikföretaget och således kan undvika att betala de aktuella avgifterna. Eftersom förordning nr 1008/2008 syftar till att ge konsumenterna ett individuellt skydd (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 januari 2015, Air Berlin, C-573/13, EU:C:2015:11, punkt 33), kan frågan huruvida ett pristillägg kan undvikas inte bedömas utifrån ett kriterium som endast majoriteten av konsumenterna uppfyller.
- 36 Mot denna bakgrund ska frågorna besvaras enligt följande. Artikel 23.1 i förordning nr 1008/2008 ska tolkas så, att kostnaderna för incheckning av passagerare, vilka inte kan undvikas då det inte finns något alternativt kostnadsfritt incheckningssätt, den mervärdesskatt som påförts priserna för inrikesflyg, samt de administrativa avgifterna för köp med ett annat kreditkort än det som godkänts av lufttrafikföretaget, utgör oundvikliga och förutsebara beståndsdelar av priset i den mening som avses i den andra meningen i den bestämmelsen. Nämnda bestämmelse ska däremot tolkas så, att kostnaderna

för incheckning av passagerare, vilka kan undvikas genom användning av ett kostnadsfritt incheckningssätt, samt den mervärdesskatt som påförts de fakultativa tilläggsavgifterna för inrikesflyg, utgör ett valfritt pristillägg i den mening som avses i den fjärde meningen i den bestämmelsen.

Rättegångskostnader

- 37 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (sjunde avdelningen) följande:

Artikel 23.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008 av den 24 september 2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen ska tolkas så, att kostnaderna för incheckning av passagerare, vilka inte kan undvikas då det inte finns något alternativt kostnadsfritt incheckningssätt, den mervärdesskatt som påförts priserna för inrikesflyg, samt de administrativa avgifterna för köp med ett annat kreditkort än det som godkänts av lufttrafikföretaget, utgör oundvikliga och förutsebara beståndsdelar av priset i den mening som avses i den andra meningen i den bestämmelsen. Nämnda bestämmelse ska däremot tolkas så, att kostnaderna för incheckning av passagerare, vilka kan undvikas genom användning av ett kostnadsfritt incheckningssätt, samt den mervärdesskatt som påförts de fakultativa tilläggsavgifterna för inrikesflyg, utgör ett valfritt pristillägg i den mening som avses i den fjärde meningen i den bestämmelsen.

Underskrifter